

L'Escola Valenciana amb la qual jo vaig tractar

 www.quaderndelesidees.press/lescola-valenciana-amb-la-qual-jo-vaig-tractar/

24 de novembre del 2025

Temps de lectura: 6 minuts

Victoria Bermejo

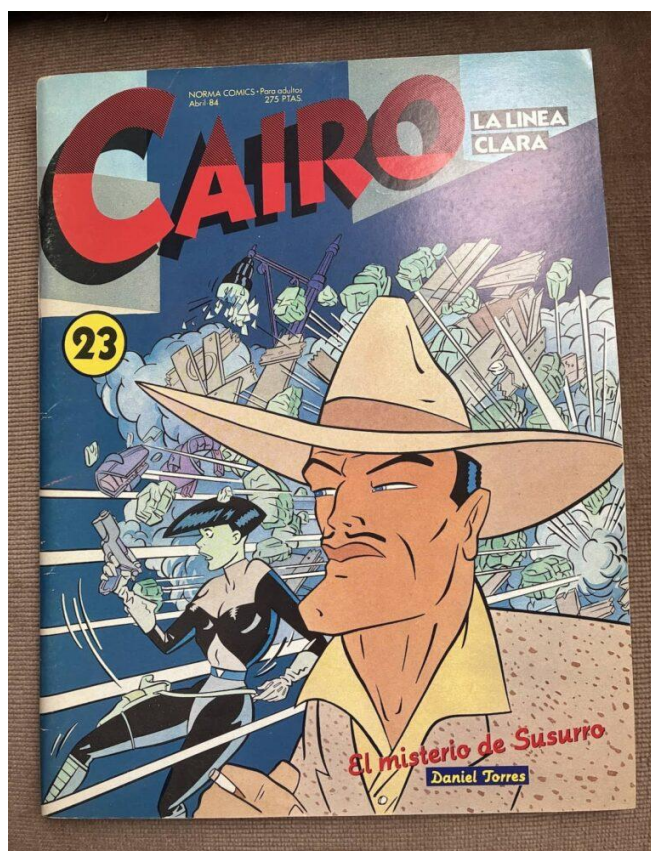
La Wikipèdia defineix així la Nova Escola Valenciana: «Nova Escola Valenciana és el nom amb què es designa una generació d'autors de còmic valencians sorgida als anys vuitanta del segle XX, per comparació amb l'escola valenciana clàssica dels anys quaranta a setanta. [...] Els seus màxims exponents són Mique Beltrán, Micharmut, Sento i Daniel Torres. Se situen en la seva òrbita els més aïllats Miguel Calatayud (sovint considerat precursor d'aquesta) o Xavier Mariscal».

Jo aquesta onada la vaig viure molt intensament, vaig presenciar aquesta pujada explosiva, i la vull explicar d'una altra manera molt allunyada d'aquest resum telegràfic i, alhora, molt més propera a la que va ser la meua realitat durant uns anys fantàstics, els 80, amb els amics i companys del neotebeo *Cairo*, la capçalera dirigida pel màxim «tebeòleg» del país: Joan Navarro.

A la meua memòria arriben retalls de frases soltes, noms importants, els còmics del Cingle, aquella Bíblia editada pel germà de Mariscal, Ignacio Errando; *El Gat Pelat*, *Trinca*, on dibuixava Miguel Calatayud, que sí, era el pope de la Nova Escola Valenciana... I, com en aquell somni ideat per Dalí per a la pel·lícula *Recuerda* de Hitchcock, em sobrevé un centrifugat d'imatges: veig línies molt clares, traços molt nets, personatges estilitzats, cases exquisides o estranyes, taules plenes d'aigua, aires

cinematogràfics amb contrapicats i, sobretot, vinyetes sorprenents i emocionants, amb una força narrativa descomunal. Els personatges semblava que sortissin de les vinyetes i que volaven per l'aire al teu voltant.

Mariscal em va il·lustrar el primer article de la meua vida per a *Cairo*. Era sobre Madrid i Barcelona, i guardo amb orgull l'original d'aquella il·lustració a casa, on es reflecteix aquell batibull de comparacions que em va donar per fer de les dues ciutats, aquell frenesí de carrers amb edificis singulars, persones en marxa i vols d'anada i tornada, que ell va entendre perfectament. De tots els autors de l'Escola Valenciana, Mariscal era en aquell moment qui més moviment tenia i generava. Calatayud el vaig tractar poc, em va semblar afable i tímid i voluminós, tenia maneres una mica de mag i, abans de conèixer-lo, vaig pensar que els seus dibuixos contenien una mena de pols d'estrelles. Amb els que més vaig compartir converses, viatges i diversions diverses va ser amb els més propers a la meua edat i companys d'escuderia a *Cairo*: Micharmut, Sento i, sobretot, Mique. I, una mica menys, amb Daniel Torres.

Portada de la revista *Cairo*

Dibuix original de Mariscal

Quan penso en els territoris que produeixen els moviments artístics, recordo una nit en què el marit de la galerista del Chema ens portava amb el seu cotxe pels carrers de Vigo. De sobte va frenar, va assenyalar la muntanya que tenia davant i va pronunciar aquesta frase que mai oblidaré: «Aquesta muntanya ha donat els millors cambrers d'Espanya».

Que hi ha potser —em pregunto— un espai-temps que generi imatges en correspondència? És clar que sí, encara que en el cas que ens ocupa, veritablement, l'estil de tots aquests representants de l'Escola Valenciana és ben diferent. Però tots

venien d'allà i no només tenien un caràcter molt d'aquella terra, sinó que havien llegit i estudiat els seus predecessors: els de la primera escola valenciana, la que va treballar per a editorials com Valenciana o Maga.

Si m'imagino el típic dibuix que s'encarrega als nens a qui es diu allò d'«a veure, dibuixeu l'escola», em diverteixo pensant que Calatayud és el rètol on posa «ESCOLA»; Mariscal és l'avió que la sobrevola i va deixant un solc; Torres és l'arbre que hi ha a la dreta amb les branques ben marcades; Mique, la pista de bàsquet; Sento, la font amb l'aigua brollant, i Micharmut, una tortuga que, de sobte, camina solitària pel costat dret.

Com a grup, els meus quatre companys tenien molts punts en comú: tots eren amables, curiosos, discrets, simpàtics. Torres era més reservat; Mique, més espurnejant; Sento, més cavallerós; Micharmut, més incisiu. Tots tenien unes mans boniques i expressives que, a més, accionaven quan es posaven a parlar (potser és aquest un caràcter connatural del dibuixant, tirar línies imaginaries en l'aire?, em pregunto, perquè ara que hi penso, molts d'ells ho fan).

Si fos una pel·lícula, Micharmut podria ser *Viatge a la Lluna* de Méliès; Sento seria *My man Godfrey* de Gregory la Cava; Mique, *La fiera de mi niña*, i Torres, *Los cuatro jinetes del Apocalipsis*. I si busco un paral·lelisme amb un grup musical dels 80, Mique seria Depeche Mode; Torres, Ultravox; Sento, Roxy Music, i Micharmut, Joy Division o The Residents, que tant li agradaven.

A tots ells els vaig entrevistar, durant els nostres meravellosos 80. Llavors, Sento va ser molt clar, el més contundent per definir-se com a escola. Em va dir: «Nosaltres no hi hem ficat ni el sexe ni la violència que hi havia per aquí (Barcelona), no portem una vida tan dura». A València eren «més conreats, gent amb estudis». I, quan li vaig preguntar què hi havia a València, em va contestar: «L'Escola Valenciana és una realitat, existeix. Tenim una manera de viure semblant, som una generació, i el que més m'agrada és que no ens l'hem pas inventada nosaltres, ens l'hem trobat feta!». Per part seva, quan el vaig entrevistar, Torres em va comentar: «Soc membre de la cultura valenciana sense necessitat de reivindicar-ho». Micharmut va introduir una altra clau més internacional: «Els belgues parlen d'ells, els americans també, però aquí no es parla d'allò que es fa aquí», i, d'altra banda, afirmava: «Cal fer un còmic més visual. Es necessiten detonants, algú que no sigui convencional». I déu-n'hi-do, el que va fer!

Original de Mique

Mique va ser l'últim a arribar a aquella escola sorgida a la vora del Túria i, a la seva manera, va ser també força categòric: em va dir que no se sentia membre de cap generació, i vaig pensar que potser per això el mitjà en què preferia viatjar era el vaixell, per l'aïllament.

Vam viure aquella època intensament, tot era nou, tot succeïa per primer cop i ens fixàvem en qualsevol circumstància amb delectació. Adoptàvem contínuament girs de guió sorprenents. Mique «va deixar embarassada» la Cleopatra quan jo esperava la meua filla; penso que això potser se li va ocórrer quan una nit vam veure els dos junts *La semilla del diablo* i va saltar la llum... Torres em va sorprendre quan em va dir que el seu soroll favorit era el de les sabates en caminar. Sento em va explicar la sort que va tenir quan va abandonar els estudis de Dret per Belles Arts, de trobar-se en el seu camí amb Miguel Calatayud, «que és un senyor seriós, conscient, fi». I Micharmut va tenir la circumstància de viure al port de València i allà els estrangers hi venien revistes franceses: *Pilote*, *Spirou*... Així va poder alimentar-se d'aquella línia clara que tant els nodriria a tots...

Tota aquesta mescla, cultural, generacional, vital, unida al caràcter de València, ciutat lluminosa i afable, rica i tranquil·la, va convergir en el temps i l'espai a través d'una colla de dibuixants extraordinaris, tocats per una genialitat indiscutible. I allò va donar lloc a una època exultant, arriscada, inesborrable, en el món del còmic, marcada per una multitud d'estils molt variats, però que junts es tornaven encara molt més visibles.

Per comprovar-ho, no cal fer res més que fullejar alguns exemplars de segona mà dels àlbums que els vam publicar, el Navarro i jo, a aquests autors de l'Escola Valenciana a través de la nostra editorial, Complot, en aquella col·lecció «Misión imposible» dissenyada amb elegància per Josep Solà i el nom de la qual se'm va ocórrer a mi, perquè la cosa en el món del còmic, quan vaig sortir de *Cairo*, s'havia posat una mica difícil...

El moment en què ens vam creuar estava vivint un auge total també una altra escola, la del Nou Periodisme. I quina casualitat que avui m'hagi sortit un article amb aquest aire: heus aquí unes *tranches de vie*, que diria Lauzier, un altre al qual adoràvem, amb el record inesborrable de tots ells.

Si t'ha agradat aquest article i vols rebre un butlletí amb els nous articles que publiquem envia'ns el teu correu electrònic i et subscriuràs a la Newsletter de Quadern.

Quadern de les ideesCapital Natural

He llegit i acceptat les condicions establertes en l'[avís legal i política de privacitat](#).

[Victoria Bermejo](#)

Victoria Bermejo va néixer a Barcelona i ha viscut a Valladolid, Nova York i Berlín. La seva família pronunciava la v i la b i no es podia dir «val» com «d'acord». És escriptora i cineasta, exploradora i flaneuse. Partidària insubornable de la diversió profunda. Escriu a l'alba, realitza vídeos, [...]

[Llegir més](#)